

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ) Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Πόλεμος και Ειρήνη

Ο Νορμπέρτο Μπόμπιο ήταν ο σημαντικότερος Ιταλός φιλόσοφος του δικαίου και της πολιτικής στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα. Μεταξύ των πολλών θεμάτων που είχε μελετήσει ήταν και τα προβλήματα του πολέμου και της ειρήνης. Επιμέλεια: Θανάσης Γιαλκέτσης, ημερομηνία δημοσίευσης: 17.4.2022

Τρέφουμε πάντοτε την αυταπάτη ότι ο πόλεμος στον οποίο μαχόμαστε θα είναι ο τελευταίος. Η στιγμή κατά την οποία μπορούσαμε να παραδοθούμε σε αυτή την αυταπάτη ήταν το τέλος της θανάσιμης σύγκρουσης μεταξύ των δυο μεγαλύτερων δυνάμεων του κόσμου. Η αυταπάτη διήρκεσε λίγο.

Είναι υπέροχη η φωνή των υποστηρικτών της ειρήνης. Ποιος όμως την ακούει; Ποιος πιστεύει αληθινά ότι η επίκληση της ειρήνης από ανθρώπους καλής θέλησης μπορεί να αλλάξει την πορεία του πολέμου και να έχει καθοριστική επίδραση στην τραγική μοίρα των λαών που πλήττονται; Θα λέγαμε ότι η ενάρετη διαδήλωση των ειρηνιστών και η πιο απάνθρωπη πολεμική δράση που σπέρνει τον θάνατο είναι δυο γεγονότα που συντελούνται το ένα πλάι στο άλλο και ταυτόχρονα, χωρίς ποτέ να παρεμβαίνει το ένα στο άλλο...

Σήμερα, βέβαια, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, τα θέματα του ειρηνισμού πρέπει να συγκεντρώνουν ξανά την προσοχή μας. Δεν μπορούμε όμως να μιλάμε για ειρηνισμό γενικά, χωρίς να κάνουμε τις αναγκαίες διακρίσεις. Ειρηνισμός δεν είναι μόνο να επικαλούμαστε την ειρήνη, να προσευχόμαστε για την ειρήνη, να βεβαιώνουμε ότι θέλουμε την ειρήνη, να προστρέχουμε διακινδυνεύοντας τη ζωή μας για να προσφέρουμε ανθρωπιστική βοήθεια στους τόπους όπου μαίνεται ο πόλεμος. Ο αντίλογος σε όλα αυτά είναι ότι το να πρεσβεύουμε αυστηρά και με συνέπεια την απόλυτη μη βία χρησιμεύει για να σώσουμε την ψυχή μας, αλλά ποτέ δεν εξάλειψε τη βία σε αυτόν τον κόσμο. Δεν είναι μήπως αληθινό το ότι η αδυναμία του πράου ανθρώπου καταλήγει να ευνοεί τον βίαιο;

Μπροστά σε αυτές τις αντιρρήσεις, νομίζω ότι οι «ενεργοί» ειρηνιστές σήμερα οφείλουν να πάρουν υπόψη τους ότι, αν θέλουν να αναπτύξουν μια πολιτικά σημαντική δράση, πρέπει να μη λησμονούν την ηθική της ευθύνης. Όχι μόνον: «Κάνε αυτό που πρέπει και ας γίνει αυτό που μπορεί να γίνει», αλλά και: «Δράσε με τρόπο ώστε η δράση σου να μην είναι μόνον καλή καθαυτή, αλλά να έχει και καλές συνέπειες».

Υπάρχουν δύο τουλάχιστον εκδοχές αυτής της μορφής υπεύθυνου ειρηνισμού, τις οποίες θα αποκαλούσα θεσμικές, επειδή, προσφεύγουν και οι δυο όχι μόνον στα λόγια, αλλά στην προώθηση και στην πραγματοποίηση προληπτικά σχεδιασμένων ενεργειών. Η πρώτη εκδοχή είναι εκείνη η οποία συνιστά ενεργητική μη βία, προβλέπει τη δυνατότητα μη ένοπλης άμυνας, που προσφεύγει μόνο σε δράσεις όπως η παθητική αντίσταση, η άρνηση συνεργασίας με δημόσιες εξουσίες, η πολιτική ανυπακοή, το μποϊκοτάζ. Η δεύτερη εκδοχή, πιο ρεαλιστική και επομένως λιγότερο άκαμπτη, είναι εκείνη που βασίζεται στη διάκριση ανάμεσα στη διάχυτη και άρα ανεξέλεγκτη βία και στην ελεγχόμενη βία, όπως εκείνη ενός οργανισμού πάνω από τα μέρη, ο οποίος κατέχει την αποκλειστική χρήση των βίαιων μέσων. Κι είναι πραγματικά παράδοξο ότι, στο πλαίσιο ενός κράτους, που μόνον αυτό είναι νομιμοποιημένο να χρησιμοποιεί βία, η πλειονότητα των πολιτών δεν θεωρεί αναγκαίο να κατέχει όπλα, ενώ στο διεθνές σύστημα, όλα τα κράτη χωρίς εξαίρεση είναι οπλισμένα. Σε τέτοιο βαθμό ώστε, αν ένα κράτος δεν διαθέτει στρατό δεν είναι κράτος, ενώ ένας άοπλος πολίτης όχι μόνον είναι πολίτης, αλλά θεωρείται καλός πολίτης.. Σε κάθε περίπτωση

πάντως, οι διεξαγόμενοι πόλεμοι καταδεικνύουν και την ανεπάρκεια του θεσμικού ειρηνισμού!

Στις μέρες μας, οι ρεαλιστές παρομοιάζουν τις πορείες υπέρ της ειρήνης με τις λιτανείες που έκαναν κάποτε οι χωρικοί παρακαλώντας να πέσει βροχή. Μετείχα και εγώ σε πορείες για την ειρήνη στα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου, Αν με βαστούσαν τα πόδια μου, θα συνέχιζα ακόμα να μετέχω. Γιατί θα συνέχιζα να μετέχω; Επειδή γνωρίζω ότι, ακόμα και αν όλοι οι χωρικοί του κόσμου συνενώνονταν για να φέρουν τη βροχή, η βροχή, όταν θα έπεφτε, δεν θα εξαρτιόταν από τις παρακλήσεις τους. Δεν έχω όμως αμφιβολίες για το ότι, αν όλοι οι πολίτες του κόσμου συμμετείχαν σε μια πορεία για την ειρήνη, ο πόλεμος επρόκειτο να χαθεί από το πρόσωπο της γης...

Κείμενο 2

Πόλεμος και Ανθρώπινα Δικαιώματα

Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από άρθρο του κ. Ευάγγελου Στεργιούλη, διδάκτορα Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, που δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο www.huffingtonpost.gr στις 3-5-2022.

Κανείς από όλους τους μεγάλους στοχαστές που γέννησε η ανθρωπότητα, δεν μπόρεσε να προβλέψει με τόσο γλαφυρό τρόπο το μέλλον της ανθρωπότητας, όσο ένας απλός λογοτέχνης, χωρίς βαρύγδουπα πτυχία από εγνωσμένου κύρους πανεπιστημιακά ιδρύματα, όπως ήταν ο Eric Arthur Blair (Έρικ Άρθουρ Μπλαίρ) με το ψευδώνυμο George Orwell (Τζωρτζ Όργουελ).

Όταν ο κόσμος έβγαινε λαβωμένος μέσα από ένα δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο νικώντας τον ναζισμό και τον φασισμό και η αισιοδοξία κυριαρχούσε για ένα δημοκρατικό και ειρηνικό μέλλον, ο Όργουελ, προς το τέλος της ζωής του εκείνη τη χρονική περίοδο, με δύο βαθυστόχαστα έργα του, «Η φάρμα των ζώων» και το «1984», προέβλεψε με μία εντυπωσιακή διορατικότητα την ανθρώπινη καταπίεση, τη στυγνή και κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από απολυταρχικά καθεστώτα που σημάδεψαν την παγκόσμια ιστορία.

Στον 21ο αιώνα, λοιπόν, ενώ θα έπρεπε η δημοκρατία και η ειρήνη να έχουν εμπεδωθεί μέσα από τις καταστροφικές εμπειρίες των δύο παγκοσμίων πολέμων, αλλά και τόσων άλλων περιφερειακών πολέμων στον κόσμο που προκάλεσαν ανείπωτο πόνο και ανθρώπινη δυστυχία, συνεχίζει να παραμένει ως μείζον ζητούμενο η διασφάλιση της ειρήνης και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Αλλά, δυστυχώς, ακόμη και σήμερα ο ένας πόλεμος διαδέχεται τον άλλο στο όνομα της δήθεν διασφάλισης της ειρήνης και τα ανθρώπινα δικαιώματα καταλύονται στο όνομα της δήθεν διαφύλαξης της ελευθερίας. Μία συνεχής σύγκρουση του αυτονόητου με το άδικο και το παράλογο.

Κείμενο 3

ΤΟ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ

Το ποίημα του Μίλτου Σαχτούρη προέρχεται από τη συλλογή «Όταν σας μιλώ» (1956), αντλήθηκε από το βιβλίο «Τα ποιήματα» (1945-1971), όγδοη έκδοση, Κέδρος, Αθήνα: 1988.

Από δω θα περνούσε το περιστέρι
είχαν ανάψει δαδιά γύρω στους δρόμους
άλλοι άνθρωποι φυλάγαν στις δενδροστοιχίες
παιδιά κρατούσαν στα χέρια σημαιούλες
περνούσαν οι ώρες κι άρχισε να βρέχει
έπειτα σκοτείνιασε όλος ο ουρανός
μια αστραπή ψιθύρισε κάτι φοβισμένα
και άνοιξε η κραυγή στο στόμα του ανθρώπου

τότε το άσπρο περιστέρι μ' άγρια δόντια
σα σκύλος ούρλιαξε μέσα στη νύχτα.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Τι είναι ο ειρηνισμός σύμφωνα με τον Νορμπέρτο Μπόμπιο (Κείμενο 1); Να απαντήσεις σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις στο Κείμενο 2 μία από τις αντιφάσεις που επισημαίνει ο συντάκτης του και να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με αυτήν σε 50-60 περίπου λέξεις.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

α. Ποιο είναι κατά τη γνώμη σου το νόημα της αναλογίας που υπάρχει στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1; (μονάδες 6)

β. Ο συγγραφέας στο Κείμενο 2 αναφέρεται στον Όργουελ και σε δύο έργα του. Πώς εξυπηρετεί την πρόθεσή του η αναφορά αυτή; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Ο συντάκτης του Κειμένου 1 επιχειρεί να αφυπνίσει τους ειρηνιστές του κόσμου να αναλάβουν ενεργό δράση. Να επισημάνεις 2 γλωσσικές επιλογές στην 3η και 4η παράγραφο του Κειμένου 1 που υπηρετούν το στόχο του αιτιολογώντας την απάντησή σου.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Τι συμβολίζει κατά τη γνώμη σου το περιστέρι στο Κείμενο 3; Να στηρίζεις την απάντησή σου σε 3 κειμενικούς δείκτες. Ποια συναισθήματα σου προκάλεσε η ανάγνωση του ποιήματος; Να αναπτύξεις την ερμηνεία σου σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

Με αφορμή τη διαπίστωση του Ευάγγελου Στεργιούλη (Κείμενο 2) ότι "Αλλά, δυστυχώς, ακόμη και σήμερα ο ένας πόλεμος διαδέχεται τον άλλο στο όνομα της δήθεν διασφάλισης της ειρήνης και τα ανθρώπινα δικαιώματα καταλύονται στο όνομα της δήθεν διαφύλαξης της ελευθερίας." σε ένα άρθρο (350-400 λέξεων) για τη σχολική εφημερίδα να προτείνεις τρόπους με τους οποίους μπορεί να ανασχεθεί ο πολέμος και να διαφυλαχθεί η ειρήνη λαμβάνοντας υπόψη σου και το κείμενο 2.

Μονάδες 30

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)
Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ (Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για
τα θέματα είναι
ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται
αποδεκτή.)**

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Ο Μπόμπιο θεωρεί πως ο αληθινός ειρηνισμός δεν είναι μόνο λόγια, αλλά υπεύθυνη δράση με θετικά αποτελέσματα. Τον διακρίνει αφενός σε ενεργητική μη βία που εκδηλώνεται με ειρηνική αντίσταση και ανυπακοή, αφετέρου σε θεσμικό ειρηνισμό με ελεγχόμενη χρήση βίας από νόμιμους φορείς. Πιστεύει ότι μόνο η συλλογική δράση των πολιτών μπορεί να εξαλείψει τον πόλεμο.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Αντιφάσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν:

1η παράγραφος: τις πιο εύστοχες προβλέψεις για το δυσοίωνα μέλλον της ανθρωπότητας τις έδωσε ένας απλός λογοτέχνης σε μεγάλη πια ηλικία κι όχι ένας έγκριτος επιστήμονας με κύρος και διεθνή αναγνώριση.

2η παράγραφος: παρά την αισιοδοξία για ειρήνη και ομόνοια μετά το τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου τα έργα του Όργουελ προφήτευαν την εξαχρείωση του ανθρώπου και την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3η παράγραφος: μετά την εμπειρία δύο καταστροφικών παγκόσμιων πολέμων με τις ολέθριες συνέπειές τους, η πολυπόθητη ειρήνη παραμένει ακόμα ζητούμενο.

4η παράγραφος: οι πόλεμοι διεξάγονται στο όνομα της ειρήνης, η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δήθεν διασφαλίζει την ελευθερία.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

α. Αναλογία: οι πορείες των υποστηρικτών της ειρήνης παραλληλίζονται με τις λιτανείες των πιστών χωρικών για βροχή.

Όσον αφορά τις λιτανείες, η επερχόμενη βροχή είναι απλά ένα φυσικό καιρικό φαινόμενο και δεν σχετίζεται, σύμφωνα με τον συντάκτη, με τις προσευχές των πιστών. Ωστόσο, όσον αφορά τις πορείες υπέρ ειρήνης ο συντάκτης εκφράζει τη σιγουριά του ότι θα ήταν αποτελεσματικές και θα συνέβαλαν στην εξάλειψη των πολέμων.

Μέσα από αυτή την αναλογία ο συντάκτης επιδιώκει να δώσει ένα σαφές μήνυμα στους αναγνώστες και να τους αφυπνίσει, ώστε σαν «πιστοί» της ειρήνης να αγωνιστούν για την επικράτησή της προεξοφλώντας με σιγουριά τη θετική έκβαση αυτού του αγώνα.

β. Ο συντάκτης με την αναφορά του στον Όργουελ και στα δύο πολύ γνωστά κλασικά έργα του, τα οποία έχουν γνωρίσει παγκόσμια αναγνώριση και επιτυχία, επιδιώκει να υπενθυμίσει στον αναγνώστη μέσα από τα οικεία αυτόδεδομένα την τόσο προφητική και συγχρόνως ρεαλιστική προσέγγιση του συγγραφέα όσον αφορά την πορεία της ανθρωπότητας. Με τον τρόπο αυτό υπηρετείται η πρόθεσή του που είναι να προβληματίσει τον αναγνώστη για το θέμα.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Πρόθεση του συντάκτη να αφυπνίσει τους φιλειρηνιστές του κόσμου, ώστε να αναλάβουν ενεργότερη δράση.

Γλωσσικές επιλογές που υπηρετούν το στόχο αυτό είναι:

- α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο: συλλογική ευθύνη η επικράτηση της ειρήνης
- το ασύνδετο σχήμα λόγου με τον καταϊγισμό των μη αποδεκτών ή μη επαρκών συμπεριφορών: Ειρηνισμός δεν είναι μόνο να επικαλούμαστε την ειρήνη, να προσευχόμαστε για την ειρήνη, να βεβαιώνουμε ότι θέλουμε την ειρήνη, να προστρέχουμε διακινδυνεύοντας τη ζωή μας...
- η ερώτηση προβληματίζει τον αναγνώστη και τον κάνει να αναλογιστεί σχετικά με το ότι η αδράνεια των φιλειρηνιστών τελικά ευνοεί τη βία: Δεν είναι μήπως αληθινό το ότι η αδυναμία του πράου ανθρώπου καταλήγει να ευνοεί τον βίαιο;
- Δεοντική διατύπωση για να τονίσει την αναγκαιότητα ανάληψης δράσης κι όχι εφησυχασμού : οι «ενεργοί» ειρηνιστές οφείλουν να πάρουν υπόψη τους ότι, αν θέλουν να αναπτύξουν μια πολιτικά σημαντική δράση, πρέπει να μη λησμονούν την ηθική της ευθύνης.
- χρήση ευθέως λόγου με την αμεσότητα του οποίου γίνεται σαφές το μήνυμα για την επιβεβλημένη δραστηριοποίηση του αναγνώστη: «Κάνε αυτό που πρέπει και ας γίνει αυτό που μπορεί να γίνει», αλλά και: «Δράσε με τρόπο ώστε η δράση σου να μην είναι μόνον καλή καθαυτή, αλλά να έχει και καλές συνέπειες».

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Το άσπρο περιστέρι, γνωστό σύμβολο της ειρήνης, πρωταγωνιστεί στο ποίημα και διαλαλεί το μήνυμα της ομόνοιας και της συμφιλίωσης. Ωστόσο, η επικράτηση της ειρήνης, πολυπόθητο μεν αγαθό, δεν είναι εύκολη υπόθεση και το περιστέρι τελικά μεταμορφώνεται σε άγρια και βίαιη μορφή, αισθητοποιώντας έτσι τη ματαίωση της ειρήνης και την επικράτηση του πολέμου και της βίας.

Κειμενικοί δείκτες (ενδεικτικά)

- ☐ προσωποποίηση του περιστεριού (Απόδω θα περνούσε το περιστέρι)
- ☐ παρομοίωση: (το άσπρο περιστέρι μ' άγρια δόντια/ σα σκύλος σύρλιαξε μέσα στη νύχτα)
- ☐ αντίθεση ανάμεσα στις 2 εικόνες-ενότητες του ποιήματος (στ. 1-4 και 5-10).

Πανηγυρική ατμόσφαιρα, εορταστικό κλίμα που μεταμορφώνεται σε βροχερό και σκοτεινό σκηνικό, αστραπές, φόβος, κραυγές...

- ☐ αστιξία για να δοθεί με γρήγορο ρυθμό η απότομη αλλαγή της χαρμόσυνης ατμόσφαιρας και η ραγδαία επικράτηση του σκότους, του φόβου και της βίας.

Ανάλογα με τα βιώματα του /της και τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης ο/η μαθητής/-τρια καλείται να διατυπώσει την προσωπική του/της άποψη. Ενδεικτικά αναφέρονται τα συναισθήματα της απογοήτευσης, της ματαίωσης, της θλίψης, της απαισιοδοξίας /μελαγχολίας κ.λπ.

Ενδεικτική απάντηση:

Το περιστέρι στο ποίημα του Μίλτου Σαχτούρη συμβολίζει την ειρήνη, την ελπίδα και την προσδοκία για ένα καλύτερο μέλλον. Ωστόσο, η ειρήνη αυτή δεν κατορθώνει να επικρατήσει, καθώς η πραγματικότητα αποδεικνύεται βίαιη και απογοητευτική. Πιο συγκεκριμένα, στους 4 πρώτους στίχους παρουσιάζεται μια εικόνα προσμονής για τη σημαντική και ευχάριστη άφιξη «είχαν ανάψει δαδιά γύρω στους δρόμους / άλλοι άνθρωποι φυλάγαν στις δένδροστοιχίες/ παιδιά κρατούσαν στα χέρια σημαιούλες» του προσωποποιημένου περιστεριού. Ωστόσο, από τον πέμπτο στίχο και μετά, η ατμόσφαιρα αλλάζει δραματικά, όπως εμφατικά δηλώνει η αντίθεση με τις εικόνες «άρχισε να βρέχει / έπειτα σκοτείνιασε όλος ο ουρανός / μια αστραπή ψιθύρισε κάτι φοβισμένα» και το κλίμα γίνεται αποπνικτικό και απειλητικό. Η μεταφορική κραυγή που «ανοίγει στο στόμα του ανθρώπου» δηλώνει παραστατικά την απόγνωση και τον φόβο, ενώ η αστιξία τονίζει τη

βίαη μετάβαση από τη μία νοηματική ενότητα στην άλλη, από τη γιορτή στη φρίκη. Στους δύο τελευταίους στίχους, το άσπρο περιστέρι μεταμορφώνεται σε κάτι τρομακτικό δημιουργώντας μια αποκρουστική εικόνα αφού έχει «άγρια δόντια» και «ουρλιάζει σαν σκύλος». Έτσι, δεν είναι φορέας της ειρήνης, αλλά βίας και αγριότητας, αποτυπώνοντας τη ματαίωση του οράματος για έναν ειρηνικό κόσμο.

Η ανάγνωση του ποιήματος μου προκάλεσε συναισθήματα θλίψης και απογοήτευσης. Ένωσα πως η ελπίδα μπορεί εύκολα να χαθεί και πως ακόμη και τα πιο αγνά σύμβολα, όπως το περιστέρι, μπορούν να αλλοιωθούν από τη σκοτεινή πλευρά της ανθρώπινης ιστορίας.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

Πόλεμος και Ειρήνη: Μια σύνθετη πραγματικότητα

Η ιστορία δείχνει πως ο πόλεμος δεν είναι ποτέ οριστικά παρελθόν. Όσο κι αν ελπίζουμε ότι κάθε σύγκρουση θα είναι η τελευταία, στην πραγματικότητα ένας πόλεμος διαδέχεται τον άλλον. Συχνά μάλιστα, οι πόλεμοι ξεκινούν ή δικαιολογούνται στο όνομα της ειρήνης ή της ελευθερίας. Όπως επισημαίνει και ο Ευάγγελος Στεργιούλης, πολλές φορές τα ανθρώπινα δικαιώματα καταπατώνται με το πρόσχημα της διαφύλαξης της ελευθερίας, ενώ ο πόλεμος προβάλλεται ως μέσο για την προστασία της ειρήνης. Αυτή η ειρωνεία υπογραμμίζει πόσο εύθραυστη και πολύπλοκη είναι η έννοια της ειρήνης στις μέρες μας.

Η ειρήνη δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένη ή απλή κατάσταση που επέρχεται από μόνη της. Απαιτεί διαρκή προσπάθεια, υπευθυνότητα και δράση. Η απόλυτη μη βία αποτελεί υψηλό ιδανικό, αλλά στην πράξη η ιστορία έχει δείξει ότι η ειρήνη χρειάζεται και μορφές ενεργητικής αντίστασης που δεν βασίζονται στη βία. Τέτοιες μορφές είναι η παθητική αντίσταση, η πολιτική ανυπακοή και το μποϊκοτάζ, που προσφέρουν εναλλακτικούς τρόπους πίεσης και αγώνα για δικαιοσύνη χωρίς όπλα και αίμα. Με αυτά τα μέσα, οι πολίτες μπορούν να αντισταθούν σε άδικες πολιτικές και να απαιτήσουν αλλαγές με ειρηνικό τρόπο.

Παράλληλα, η ύπαρξη ισχυρών και δίκαιων θεσμών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο είναι απαραίτητη για την πρόληψη συγκρούσεων και τη διατήρηση της τάξης. Ωστόσο, η εμπειρία μας δείχνει πως η κρατική εξουσία πολλές φορές διατηρεί τα μέσα βίας και χρησιμοποιεί την ισχύ της όχι πάντα για την ειρήνη, αλλά για συμφέροντα που οδηγούν σε νέους πολέμους. Είναι σημαντικό, λοιπόν, να συνεχίσει να αναζητείται η ισορροπία ανάμεσα στην ασφάλεια και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ώστε η ειρήνη να μη γίνει πρόσχημα για καταπίεση.

Η παιδεία και η καλλιέργεια κουλτούρας ειρήνης μέσα στην κοινωνία παίζουν κεντρικό ρόλο. Μόνο με την εκπαίδευση σε αξίες όπως ο σεβασμός, η αλληλεγγύη και η συνεργασία μπορεί να αναπτυχθεί μια συνείδηση που απορρίπτει τη βία και προωθεί τη συμφιλίωση. Είναι καθήκον όλων μας να στηρίζουμε και να συμμετέχουμε σε πρωτοβουλίες που ενισχύουν την ειρήνη, γιατί αυτή δεν είναι αποτέλεσμα τυχαίων γεγονότων, αλλά αποτέλεσμα συλλογικής θέλησης και δράσης.

Συνολικά, ο αγώνας για την ειρήνη είναι διαρκής και απαιτεί υπευθυνότητα, ρεαλισμό και αλληλεγγύη. Μόνο έτσι μπορούμε να ελπίζουμε σε έναν κόσμο όπου ο πόλεμος θα αποτελεί απλώς μια δυσάρεστη ανάμνηση και όχι την πραγματικότητα των λαών.

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΑΛ) και

είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-archiki-selida>)».